

Gfv.IV.30.311/2012/6.szám

A Kúria a dr. Hegedűs Éva ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Molnár Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Molnár Péter ügyvéd) által képviselt I. rendű és II. rendű alperesek ellen kártérítés iránt a Baranya Megyei Bíróság előtt 10.P.20.715/2011. számon megindított és a Pécsi Ítéltábla Pf.I.20.651/2011/6. számú jogerős ítéletével befejezett perében az alperesek által 15. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az I.-II.rendű alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 800.000 (nyolcszázezer) forint fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 2.660.000 (kétmillió-hatszázhatvanezer) forint fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles megtéríteni az államnak külön felhívásra.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított releváns tényállás szerint a felperes és házastársa 50-50 %-os arányban tulajdonosa a .. üzletrészeinek. A .. különböző pénzintézeteknél rendelkezett folyószámlahitellel. 2005. május 23-án a felperes és az I.r.

alperes .. ügyvéd közreműködésével az általa készített és ellenjegyzett megállapodást írták alá, amely szerint a Kft. ügyvezetője, az I.r. alperes 27.000.000 forint összegű hitelt vett fel a ..-tól, amelynek fedezeteként a bank javára jelzálogjog került bejegyzésre, a .. tulajdonában álló ingatlanra. Rögzítették a felek, hogy az I.r. alperes a hitel felvételéhez nem kérte a taggyűlés hozzájárulását, annak ellenére, hogy a társasági szerződés szerint a taggyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozott az olyan szerződés megkötésének jóváhagyása, amelynek értéke a törzstőke legalább 1/4-ét meghaladja. A megállapodás szerint az I.r. alperes, mint ügyvezető a társasági szerződés megszegésével okozott károkért teljes vagyonával felel, így a hitelösszeg hitelszerződés szerinti visszafizetéséig és az ingatlanok tehermentesítéséig, amely előreláthatólag négy évig tart, az I.r. alperes és más kötelezettek egy külön opciós szerződés szerint opciós jogot engednek a tulajdonukban álló ingatlanokra, az ügyvezető helytállási kötelezettségének biztosítására, a felperes javára.

2005. május 26-án a felperes az I.-II.r. alperesekkel jelzálogszerződést kötött az 1/4 - 1/4 arányban tulajdonukat képező .. helyrajzi számú ingatlan terhére, az I.r. alperesnek a felperessel szemben fennálló helytállási kötelezettsége biztosítására, 27.000.000 forint és járulékaik erejéig. Ezt követően 2007. augusztus 30-án a felperes az I.r. alperes helytállási kötelezettségének biztosítására a II.r. alperessel opciós szerződést kötött, a II.r. alperes tulajdonát képező külterületi ingatlanok tekintetében. Továbbá egy ..i ingatlanra is opciós szerződést kötöttek, amelyet utóbb módosítottak és ezen ingatlan terhére jelzálogjogot alapítottak. A megállapodást követő években a folyószámlahitel visszafizetésére a Kft. részére nyújtott tagi kölcsönből és az ..nál felvett hitelből került sor. A hitel visszafizetését követően a felperes élt a II.r. alperessel szemben fennálló opciós jogával, és a II.r. alperes tulajdonában álló külterületi ingatlanok tulajdonjogának megszerzésével 9.000.000 forint felperes által elismerten megfizetésre került. Ezen túlmenően a felperes az I.r. alperessel szemben fennálló követeléséből 3.000.000 forintot a ..-re engedményezett.

A felperes keresetében 17.600.000 forint és 2005. május 23-tól járó késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket. Emellett az alpereseket annak tűrésére kérte kötelezni, hogy az I.r. alperest terhelő összeg és járulékaik erejéig a .. helyrajzi számú ingatlan alperesek tulajdonában álló 1/4 - 1/4 illetőségéből kielégítést kereshessen.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték, mert álláspontjuk szerint a felek között létrejött megállapodások az akkor hatályos, a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV.

törvény (Gt.) 29. § (1) bekezdésébe ütköznek, így érvénytelenek. Másodlagosan kényszer, fenyegetés és tévedés miatt kifogás útján megtámadták a szerződéseket.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Jogi megítélése szerint a megállapodások nem jogszabálysértőek, ugyanakkor a Ptk. 210. § (2) bekezdése alapján kifejtette, hogy az eljáró ügyvéd a jogszabály tartalmára nézve téves tájékoztatást adott és az I.r. alperest ez vezette a megállapodás aláírására. Emiatt a marasztalásra irányuló kérelmet az elsőfokú bíróság elutasította. A jelzálogszerződés tekintetében kifejtette, hogy az alapmegállapodást biztosító mellékkötelezettségként az ennek alapján érvényesített kielégítés tűrésére kötelezés iránti kereset is megalapozatlan.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és kötelezte az I. és II.r. alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 15 napon belül egyetemlegesen 17.600.000 forintot és annak 2005. május 23-tól járó késedelmi kamatát. Kötelezte az I. és II.r. alpereseket annak tűrésére, hogy a felperes ezt a követelését a .. helyrajzi számú ingatlan I. és II.r. alperesek tulajdonában álló 1/4 - 1/4 tulajdoni hányadából kielégíthesse.

Az ítélet tábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a Ptk. 339. §-a alapján a tag a társaság helyett senkivel szemben nem érvényesíthet kártérítési igényt. Amennyiben az absztrakt jogi személy vagyona hátrányt szenved, az ugyanaz a vagyoni hátrány, mint a társasági részesedés (üzletrész) értékcsökkenése. A társasági részesedés értékcsökkenése miatti kártérítés egynemű a társaságot ért kár megtérítésével, ha ugyanis a társaságot ért kár megtérül, a társasági részesedés értékcsökkenése helyreáll. Amennyiben ugyanabban a vagyontömegben, ugyanazon vagyoni hátrány miatt a jogi fikció folytán elkülönült jogalany és az abban részt vevő tag külön-külön kártérítést érvényesíthetne, akkor a károkozónak a kárt kétszeresen kellene megtérítenie. Ugyanazon vagyontömegre a jogalanyiség megkettőzése nem eredményez sem kétszeres helytállási kötelezettséget, illetve kétszeres igényérvényesítési jogosultságot sem. Tehát a bevitt magánvagyon javára a tag kétszeresen igényt nem érvényesíthet. Mindezek alapján a felperes Ptk. 339. §-ára alapított kártérítési igénye a szerződésen kívül a kártérítés, illetve a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti jogcím tekintetében megalapozatlan.

Az ítélet tábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, mely szerint a 2005. május 23-ai megállapodás nem semmis, a Gt. 29. § (1) bekezdésébe ütköző jogszabálysértő volta miatt. A szerződési szabadság elvére tekintettel az I.r. alperes a Gt. 29. § (1) bekezdésében foglalt kártérítési felelősségre vonatkozó szabály

ellenére a tag tulajdonosok felé szabadon vállalhatott kártérítési kötelezettséget. Erre vonatkozó jognyilatkozata, illetve a helytállási kötelezettséget biztosító szerződéseket tartalmazó jognyilatkozatai és az I.r. alperes hozzátartozóinak e jognyilatkozatai nem jogszabálysértőek.

Megalapozatlannak ítélte a kényszer és fenyegetés címén előterjesztett megtámadási kifogást is, az elsőfokú bíróság által kifejtett indokok alapján.

Ugyanakkor a felperes alappal hivatkozott arra a fellebbezésében, hogy keresetét a 2010. május 3-án létrejött zálogszerződésre és nyilatkozatra is alapította. A 2010. május 3-i zálogszerződés az I.r. alperes által 2005. május 23-án kötött megállapodásban vállalt és összegszerűségében a május 26-i jelzálogszerződésben pontosított kártérítési kötelezettség írásbeli megerősítésének, másrészt tartozáselismerő nyilatkozatnak minősülnek. A 2005. május 23-i megállapodásban és május 26-i jelzálogszerződésben vállalt kötelezettséget a 2010. május 3-ai zálogszerződésben foglalt szerződési nyilatkozatok megerősítették. Ezzel a Ptk. 236. § (4) bekezdése alapján az I. és II.r. alperesek megtámadási joga megszűnt, ezért az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az alpereseknek a jogi tévedésre alapított megtámadási kifogása megalapozott. Mindemellett a megtámadás jogcíme helyesen nem jogi tévedés, hanem közös téves feltevés lehetett volna, mert a perben arra nem merült fel bizonyíték, hogy az ügyvéd a feleknek együttesen adott lényeges kérdésben a jogszabály tartalmára nézve nyilvánvalóan téves tájékoztatást. Azonban a közös jogi tévedés sem állt fenn, az I.r. alperes ugyanis nem tévedésből, hanem a büntetőjogi felelősségre vonás elkerülése érdekében vállalt, a tag tulajdonos magánszemélyek felé kártérítési felelősséget, a társasági szerződésbe ütköző magatartásából eredően keletkezett kár megtérítése iránt.

Az ítéletábra kifejtette, hogy a 2010. május 3-i zálogszerződés az I.r. alperes által 2005. május 23-i és 26-i szerződésben vállalt kártérítési kötelezettség elismerése. A Ptk. 242. § (1) bekezdése alapján a tartozáselismerés vonatkozásában az alperesek nem bizonyították azt, hogy a tartozás nem áll fenn. A Kft. ingatlanán végzett beruházások fedezetéhez a Kft. nevében, az ügyvezető által, a taggyűlés jóváhagyása nélkül felvett hitelre nem volt szükség; arra nem tudott magyarázatot adni az I.r. alperes, hogy mire fordította a hitel összegét.

Mindezek alapján a 2010. május 3-i zálogszerződés és nyilatkozat tartalma, valamint az engedményezési szerződés alapján a felperes keresete összegszerűségében is helytálló volt.

A perben kihallgatott .. ügyvéd tanúvallomása alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy a szóbeli engedményezés folytán a felperes tulajdonostárs felesége követelése vonatkozásában is

jogosult a követelés alperesekkel szembeni érvényesítésére.

Az alperesek egyetemleges marasztalása, a II.r. alperes által vállalt készfizető kezességre tekintettel a Ptk. 274. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján áll fenn, a 2005. május 23-i megállapodás és az azt biztosító május 26-ai jelzálogszerződés érvényessége folytán a Ptk. 262. § (1) bekezdése és a 255. § (1) bekezdése szerint kötelesek az alperesek a zálogtárgyból való kielégítés tűrésére.

A jogerős ítélet ellen az alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az első fokú ítélet hatályában való fenntartását kérték.

Érvelésük szerint a perben nem nyert bizonyítást az, hogy a felperes házastársa követeléseit a felperesre engedményezte.

Hivatkoztak arra, hogy egyik okiratban sem ismerte el az I.r. alperes, hogy a .. ügyvezetőjeként e tevékenységével összefüggésben akár a társaságnak, akár a felperesnek kárt okozott. A 2005. május 23-i megállapodás csupán azt a tényt rögzíti, hogy a társaság ügyvezetőjeként a társasági szerződés megszegésével okozott károkért teljes vagyonával felel. Ez nem egyenértékű azzal, hogy elismerte volna, hogy kárt okozott. Különösen azt nem ismerte el, hogy ez a kár 27.000.000 forint lett volna. A megállapodás semmilyen kötelezettségvállalást nem foglal magába a kár megtérítésére vonatkozóan.

Az alperesek előadták: a perben végig vitatták azt, hogy egy gazdasági társaságban történő hitel felvétele az adott társaságnak, illetve annak tagjának a hitel nagyságával megegyező összegű károkozást jelentene. A felperes a perben nem bizonyította, hogy 17.600.000 forint összegű kárt okoztak számára. Az ügyben eljáró bíróságok is megalapozatlannak tartották azt az álláspontot, hogy a hitel felvétele azonnal a gazdasági társaságban meglevő üzletrész értékcsökkenését jelentette, és ezzel a felperes vagyonában is kár keletkezett, illetve, hogy az alperesek bűncselekmény elkövetésével okoztak kárt a felperesnek. Kifejtették azt is, hogy a tartozáselismerő nyilatkozatban szereplő kötelezettségvállalás nem teremt jogcímet a felperes részére kárigény érvényesítésére, az alperesek részéről történt felróható károkozás és a kár bekövetkezése nélkül. Az ügyben eljáró bíróságok sem ítélték alaposnak a felperes Ptk. 339. §-ára alapított keresetét, így kizárólag a szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség kérdése jöhetett szóba. Ez azonban feltételez egy szerződéses jogviszonyt a károkozó és a károsult között. A felperes és az I.r. alperes között azonban nem jött létre olyan szerződés, amelynek megszegésével a felperesnek kárt okoztak volna. Az ítélet tábla az I.r. alperes jogellenes magatartásának azt tekintette, hogy a társasági szerződés rendelkezését megszegve, a taggyűlés jóváhagyása nélkül döntött a hitel felvételéről. Amennyiben a

társaságnak ezzel kapcsolatban kára keletkezett, kártérítési igényrel kizárólag a társaság léphetett volna fel az alperesekkel szemben, nem annak tagja. A 2005. május 23-i megállapodás és május 26-i jelzálogszerződés önmagában kárigényt nem keletkeztethet a felperes részére, e szerződések deklaratív és nem konstitutív jellegűek. A 2010. május 3-án kelt jelzálogszerződés sem tekinthető a kötelezettségvállalás megerősítésének és tartozáselismerésnek.

Változatlanul hivatkoztak arra, hogy az I.r. alperes téves feltevésben írta alá 2005. május 23-i és a későbbi megállapodásokat, mely szerint ő a hitel felvétele miatt a felperes felé felelősséggel tartozik. A társaság akkori jogi képviselője a feleknek ezt a téves jogi tájékoztatást adta, a felek ebben a közös téves feltevésben voltak. Ez mindaddig fennállt, amíg az alperesek a jogi képviselőtől nem kapták meg azt a tájékoztatást, hogy a Gt. 29. § (1) bekezdése szerint az ügyvezető felelőssége e minőségében okozott károkért a társasággal szemben fennáll.

Az alperesek érvelése szerint a 2010. májusában aláírt zálogszerződés és megállapodás nem tekinthető egy korábban fennálló tartozás elismerésének és megerősítésének, ezért téves a jogerős ítélet megállapítása, miszerint ezen okiratokkal a 2005-ben vállalt kötelezettséget megerősítették, így a Ptk. 236. § (4) bekezdése alapján a megtámadási joguk megszűnt.

A 2005. május 23-i megállapodás a sikeres megtámadás miatt érvénytelen, ebből következően az annak biztosítására létrejött opciós és jelzálogszerződések is érvénytelenek. Hangsúlyozta, hogy a tartozás elismerése önmagában, a tartozás alapjául szolgáló jogcím hiányában nem keletkeztet alapot a jogosult számára a tartozás követelésére. A bíróságnak nemcsak a tartozáselismerés létrejötté, hanem az elismert tartozás alapjául szolgáló jogviszony tekintetében is meg kell állapítania a tényállást és a marasztaló rendelkezést a tartozás eredeti jogcímére kell alapítania. Amennyiben a vezető tisztségviselő a társaságnak felróhatóan kárt okoz, a társaságnak nyílik meg a lehetősége, hogy kárigényét érvényesítse és a tisztségviselő felelőssége nem a társaság tagjával szemben áll fenn. Így a felperes nem érvényesíthetett volna követelést a társaság helyett, illetve a felesége nevében sem.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

A felperes keresetében a Ptk. 339. §-a alapján bűncselekménnyel okozott kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket, illetve a perben hivatkozott szerződések alapján a Ptk. 300. §-ára tekintettel kérte teljesítésre kötelezni az alpereseket.

Az alperesek perbeli álláspontja az volt, hogy a felperessel

megkötött megállapodások egyrészt a Gt. 29. § (1) bekezdésébe ütköző voltak miatt semmisek, másrészt pedig kényszer, fenyegetés, tévedés miatt kifogás útján támadták a megállapodásokat.

A Ptk. 339. §-án alapuló kártérítési igény csak akkor keletkezhet, ha az ügyvezető a társasági működés keretein kívül eljárva okoz kárt. A perbeli esetben nem erről volt szó, ezért az ügyben eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy a Ptk. 339. §-ára nem alapíthatja igényét a felperes.

Az I. r. alperes a 2005. május 23-i megállapodásban elismerte, hogy a társasági szerződés megszegésével történt hitelfelvételből eredő károkért teljes vagyonával felel. E kötelezettsége biztosítására opciós jogot engedett, és jelzálogszerződést kötött a felperessel.

A Ptk. 242. § (1) bekezdése kimondja, hogy a tartozás elismerése a tartozás jogcímét nem változtatja meg, *de az elismerőt terheli annak bizonyítása, hogy tartozása nem áll fenn, bírósági úton nem érvényesíthető, vagy a szerződés érvénytelen.* E rendelkezés alapján tehát nemcsak a tartozáselismerés létrejöttét, hanem azt is vizsgálni kell, hogy fennáll-e a tartozás, illetve a szerződés érvényes-e.

Az alperesek állították, hogy a 2005. május 23-i tartozáselismerés jogszabályba ütközik. Ennek bizonyítása az alpereseket terhelte a perben.

A Gt. 9. § (1) bekezdése értelmében a tagok (részvényesek) a törvény rendelkezéseitől akkor térhetnek el, ha ezt a törvény megengedi. Ebből következően a Gt. főszabályként kötelező rendelkezéseket tartalmaz, amelyektől eltérni csak akkor lehet, ha azt a törvény maga kimondja, és ezzel lehetővé teszi.

A felperes keresetét az I.r. alperes ügyvezetőként tanúsított károkozó magatartására alapította. A hitelfelvételre ugyanis a taggyűlési határozat meghozatala nélkül került sor, holott ezt a társasági szerződés előírta.

Az ügyvezető a társaság törvényes képviselője, aki e minőségében tett nyilatkozatait a társaság nevében teszi meg. Amennyiben az ügyvezető a jogszabályokat megsértve, kötelezettségeit megszegve jár el, és e magatartásával felróhatóan kárt okoz a gazdasági társaságnak, a Gt. 29. § (1) bekezdése alapján a belső jogviszony keretében a társaság léphet fel vele szemben. A Gt. 29. § (1) bekezdéséből következően kizárólag a társaság érvényesíthet igényt az ügyvezető vétkes kötelezettségszegésével, a társaságnak okozott kár megtérítése iránt. A Gt. az ügyvezető kártérítési felelőssége vonatkozásában nem enged meg eltérést.

Így tehát a Gt. 29. § (1) bekezdéséből következően a felperes mint a kft. tagja saját nevében és javára közvetlenül nem érvényesíthet kárigényt az I. r. alperessel mint a kft. ügyvezetőjével szemben, miután az ügyvezető kártérítési felelőssége a társasági jogi

rendelkezők szerint a társasággal szemben áll fenn. Mindezek alapján megállapítható volt, hogy az I.r. alperes tartozáselismerő nyilatkozata, az abban foglalt kötelezettségvállalás, a Gt. 29. § (1) bekezdésébe ütközik, ezért semmis. Így tehát e tartozáselismerésre és az annak alapján megkötött jelzálogszerződésre a felperes igényt nem alapíthat. Miután a perben nem álló gazdasági társaságnak a magánszemély tagja a követelés alperesekkel szembeni érvényesítéséhez nem rendelkezett érvényes jogcímmel, az elsőfokú bíróság helytállóan járt el, amikor a felperes keresetét elutasította. E jogi álláspontból következően a megtámadási jogcímek vizsgálata már szükségtelen volt.

A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával helybenhagyta.

A Pp. 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperesek másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. A 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint a felperes köteles a le nem rótt 900.000 forint fellebbezési és 1.760.000 forint felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megtérítésére, külön felhívásra.

Budapest, 2013. március 6.

Dr. Baka András sk. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin sk. előadó bíró, Dr. Pataki Árpád sk. bíró

A kiadmány hitelélül:

Vné

tisztviselő